

FOTBAL

SISTEMUL CU PATRU FUNDAȘI (II)

VIRGIL ECONOMU

Vicepreședinte al Comisiei orășenești de fotbal București

Dacă vom analiza, pe rînd, sarcinile fiecăruia dintre compartimente, ne vom da seama de întreaga și variata gamă de însușiri solicitate jucătorilor de formula 1—4—2—4 a brazilienilor.

LINIA DE ATAC

Cei patru înaintași, deși au sarcini distincte, se pot suplini oricînd unul pe altul, cu aceeași mare virtuozitate, pe oricare dintre posturi, făcînd orice schimbare de locuri. (Faimosul Pele a fost utilizat, de curînd, și ca apărător al porții, în urma accidentării lui Gilmar. În acastă calitate, el n-a scos, spre stupefacția adversarilor, nici o minge din plasă, după ce o bună parte a jocului fusese și autorul golurilor care au adus victoria echipei sale, F. C. Santos).

Atacanții centrali își păstrează, teoretic, plasamentul la înălțimea ultimului apărător, pentru a beneficia de avantajul regulii de ofsaid și a acționa în cea mai perfectă înțelegere. Practic, unul din ei, în special Pele, acoperă întregul teren, pentru a-și culege, singur, mingile și a veni, prin driblarea tuturor adversarilor, pînă la poarta adversă. Totuși, în ultima instanță, s-a ajuns să se păstreze, ca în campionatul din 1962, numai două vîrfuri de atac, Vava și Amarildo (înlocuitorul lui Pele), capabili să creeze situații fulgerătoare de gol.

Cele două aripi, plasîndu-se în apropierea liniilor de margine, se mișcă de-a lungul lor, înainte și înapoi, întocmai unor pistoane, atît pentru a porni, în trombă, cu mingea la atac, cît și pentru a veni, în fazele defensive, să sprijine acțiunea fundașilor de margine (cum a făcut Garincha în același campionat mondial). Aceasta nu-i împiedică pe jucătorii de pe extreme să facă incursiuni în centrul terenului, pentru ca, prin schimbări de locuri, prin demarcări, sprinturi ca și prin driblinguri derutante, să scoată pe apărătorii adversi din dispozitiv.

Dar ceea ce caracterizează, din punct de vedere tactic, jocul atacului în formula 1—4—2—4 este *placa turnantă*, care se formează cu mare rapiditate în jurul coechipierului aflat în posesia mingii. La ea participă nu numai atacanții, dar și mijlocașii și chiar fundașii laterali care, cu toți laolaltă dau posibilitatea celui ce conduce balonul să realizeze cît mai numeroase combinații tactice (pase redublate, triunghiuri, pase înapoi, transversale, pentru schimbarea direcției atacului etc.) menite să prindă pe picior greșit întreaga apărare adversă.

Bineînțeles, unii dintre așii driblingului, mai ales Pele și Garincha, fac uz și cîteodată chiar abuz de acțiuni individuale, depășind prin dribling și fente pe adversarii întîlniți în cale. Pentru aceasta, ei recurg, în special, la acțiuni prin explozie, adică trec de la ritmul lent adoptat la mijlocul terenului, la o bruscă intensificare a tempoului, în fața porții adverse.

JOCUL LA MIJLOCUL TERENULUI

Una din trăsăturile de bază ale formulei 1—4—2—4 o constituie și modul magistral în care brazilienii reușesc să organizeze și să stăpînească jocul în mijlocul terenului. Cuplul celor doi era format, în echipa reprezentativă a Braziliei din 1958 și 1962, dintr-un *inter de legătură* (Didi), și un *mijlocaș de sprijin* (Zito), ale căror calități excepționale le permiteau să domine cu autoritate această zonă de primordială importanță.

Avînd un rol mai accentuat în apărare, Didi era prezent în orice parte a terenului, în care se simțea nevoie, ajungînd să lupte pînă în fața porții proprii, de unde, prin deposedarea adversarului, putea să inițieze faze de atac dintre cele mai eficiente. Prin calmul său imperturbabil, dar mai ales prin profunda lui gîndire tactică, Didi era motorul care propulsa întreaga echipă, dîndu-i încredere în fazele cele mai dificile și acționînd cu precizia unui cronometru la construirea atacurilor proprii.

Celălalt component al liniei de doi, Zito, rămînea să sprijine acțiunile de la mijlocul terenului chiar și în fazele defensive, pentru a face legătura necesară cu înaintașii, în clipa cînd echipa trecea la atac. Îndată ce se iniția o acțiune ofensivă, Zito se integra în linia înaintării, pe care o ajuta, direct și eficace, pînă în zona de finalizare, în timp ce Didi rămînea la mijlocul terenului, spre a lichida orice posibilitate de contraatac din partea adversarului și pentru a alimenta, în permanență, pe înaintașii coechipieri.

Este demn de remarcat că în acțiunea de frînare a oricăror tendințe de joc individualist, antrenorii brazilieni au impus echipierilor una din cele mai redutabile arme împotriva pasiunii lor de a păstra mingea timp îndelungat: obligația de a nu lovi balonul decît de cel mult două ori consecutiv (bitoque), rezumîndu-se deci numai la stop-pas, preluare-pas. Iar în ultimul timp a fost pus în valoare procedeul pasei directe, adică prin simpla deviere a mingii.

JOCUL ÎN APARARE

Compartimentul defensiv are și el de îndeplinit sarcini multiple, care conferă jocului său un caracter prin excelență colectiv. Cei patru fundași se sprijină reciproc, formînd un singur angrenaj, toți fiind călăuziți de o mare luciditate tactică. Prin jocul lor, ei ilustrează cu precădere *apărarea pe zonă* care le reușește numai datorită excepționalelor calități ce le posedă.

Păstrînd anumite distanțe și intervale, întreaga echipă se eșalonează atît în adîncime, cît și în lățimea terenului, ducînd lupta în perfectă coordonare cu portarul, care devine al cincilea fundaș. În fazele de atac ale adversarului, apărătorii formează, după specificul acțiunii, scara *multiplă* sau *diagonala*.

I. Cînd atacul advers se dezvoltă pe centrul terenului, cei doi fundași centrali se sprijină reciproc, luînd parte directă la lupta de deposedare. Primul îl dublează pe al doilea, adoptînd un plasament mai retras și puțin lateral. Cînd primul a fost depășit, celălalt trece la atacarea adversarului, urmînd a fi imediat dublat de cel din față. Fundașii laterali se îndreaptă și ei spre zona mediană, pentru a o întări, în așa fel, încît să nu lase adversarului cu mingea nici o posibilitate de a se infiltra spre poartă.

II. Cînd atacul advers se dezvoltă pe una din laturile terenului (pe stînga sau pe dreapta), fundașul de margine respectiv trece la atacarea jucătorului cu mingea, în timp ce fundașul central de pe aceeași parte îl dublează automat. Al doilea fundaș central sprijină, la rîndul său, pe primul, urmînd ca și celălalt fundaș lateral să se plaseze în spatele acestuia.

Deci, toți cei patru apărători realizează în orice situație și pe orice parte s-ar dezvolta atacul, o *diagonală*, al cărei vîrf de săgeată este îndreptat spre adversarul care vine cu mingea.

Fundașii de margine practică, în special jocul la intercepție, în timp ce fundașii centrali, substituindu-se vechiului stoper, au pe adversar în față, practicînd atacul prin țîșnire. Se facilitează astfel *jocul la ofsaid* care, bine dozat și inteligent aplicat, poate duce la rezultate pozitive.

În atac, cei patru fundași care, împreună cu portarul, sînt și cei dintîi constructori ai fazelor ofensive, fac trimiteri de minge cît mai precise și mai rapide unui coechipier de la mijlocul terenului, sau unei aripi (după cum unul din aceștia este demarcat și mai bine plasat).

Fundașii laterali, ori de cîte ori au o zonă liberă în față, iau acțiunile pe cont propriu ca adevărate extreme. (S-a spus chiar că prin contribuția lor se ajunge la *jocul cu patru aripi*. Ei pot înainta pînă în fața porții adverse, pentru ca, din pasele primite, să înscrie goluri prin surprindere.

Fundașii centrali, chiar dacă au inițiat o fază de atac, nu continuă acțiunea dincolo de linia de centru, ci mai degrabă fac o pasă, orientînd jocul dinăuntru în afară.

Portarul nu este, în sistemul cu patru fundași, numai un acrobat desăvîrșit pentru executarea robinsonadelor și a plonjoanelor temerare, dar și un desăvîrșit tactician, care acționează în afara suprafeței de poartă și, uneori, chiar în afara celei de pedeapsă, ca orice jucător de cîmp (așa cum procedează excepționalul portar sovietic Iașin). Avînd datoria să blocheze sau să respingă orice minge care amenință spațiul porții, jucătorul cu nr. 1 al fiecărei echipe trebuie să fie și primul creator al fazelor de atac, ceea ce reclamă, din partea-i, o perfectă tehnică individuală (precizia prinderii mingii și a boxării ei, rapiditatea trimiterii la un coechipier demarcat), un calm imperturbabil pentru atacarea adversarului care vine cu mingea, dar și o largă viziune tactică, impusă de rolul său, din ce în ce mai accentuat, de dirijor al compartimentului defensiv.

Întrucît la degajările portarului primează rapiditatea și precizia, în ultimul timp el a încetat de-a mai degaja cu piciorul, la distanțe mari. Acum el face această operație de predilecție cu mîna, pe jos, deci la distanțe scurte. El trimite balonul unui apărător, de preferință unui mijlocaș, plasat și pregătit din timp spre a primi pasa. Numai în cazul cînd una din aripi este complet liberă, portarul îi trimite mingea cu piciorul, pe sus, spre a realiza un contraatac.

ÎN LOC DE CONCLUZII

Acestea sînt, în esență, atributele noului sistem cu patru fundași, ilustrat de brazilieni la ultimele două campionate mondiale și adoptat, astăzi, de majoritatea marilor cluburi de pe glob, care, după specificul fiecărui lot, au modelat noi variante, ca de pildă: sovietică, franceză, engleză, belgiană (Anderlecht), cehoslovacă (Dukla Praga), portugheză (Benfica Lisabona), ungară, bulgară (Ț.D.N.A.), iugoslavă etc.

Întrucît și Federația Romînă de Fotbal a recomandat și urmărește, stăruitor, ca echipele noastre să-și însușească această formulă de joc, desigur că aprofundarea sarcinilor pe posturi și compartimente, în cadrul noului sistem, nu poate duce decît la rezultate favorabile și în ceea ce privește ridicarea nivelului calitativ al fotbalului autohton. Ele pot fi obținute, însă, numai dacă la bază vom pune o concepție unitară, menită să urmărească atît dinamizarea jocului, cît și elasticitatea trecerii din atac în apărare și invers. De aceea, o dată cu desăvîrșirea indicelui valoric al tehnicii individuale, este imperios necesar să lărgim și orizontul tactic al jucătorilor, spre a le da posibilitatea de a lua inițiative proprii în orice situație neprevăzută, ivită pe teren.

Aceste obiective nu pot fi atinse decît prin seriozitatea pregătirii pe cele 5 planuri: tehnic, tactic, fizic, moral-volitiv și teoretic care, toate la un loc, vor contribui la formarea noului tip de jucător complet, capabil să îndeplinească sarcini multilaterale și cît mai variate.

Trebuie să atragem, în special, atenția tuturor factorilor chemați să conlucreze la inițierea jucătorilor în sistemul cu patru fundași, că nici unul din principiile de bază ale fotbalului nu poate fi subordonat, sub pretext că acest sistem n-ar mai avea vreo contingență cu abecedarul de totdeauna al jocului.

Printre aceste principii care se cer repetate, enumerăm:

1) Organizarea și stăpînirea jocului la mijlocul terenului;
2) Ocuparea constantă a întregului teren, atît în adîncime cît și în lățime, prin păstrarea anumitor distanțe între posturi și a intervalelor între compartimente;
3) Interzicerea driblingului prelungit dincolo de stricta necesitate tactică;
4) Utilizarea *apărării agresive* (presingului) din partea tuturor atacanților;
5) Realizarea demarcărilor și schimburilor judicioase de locuri, ca și o permanentă preocupare pentru marcarea adversarului (cu predilecție în suprafața de pedeapsă proprie);
6) Combinarea jocului cu pase scurte, cu acela cu pase lungi, deschizătoare de unghiuri cît mai favorabile de tragere;
7) Jocul simplu, pe direcția porții, prin pase paralele cu liniile de margine, date la întîlnire;
8) Păstrarea mingii la „firul ierbii";
9) Mișcarea continuă în teren, pentru a ilustra jocul fără minge (fotbalul se joacă alergînd);
10) Necesitatea accelerării vitezei pe măsura apropierii de poarta adversă;
11) O circulație rațională a mingii, în sensul că în zona de pregătire să fie trimisă *dinăuntru în afară*, pentru ca în zona de finalizare să fie adusă *din afară înăuntru*;
12) Corecta și cît mai variata executare a loviturilor impuse, care poate da naștere la combinații tactice dintre cele mai eficiente;
13) Tragerea la poartă din orice poziție, linia albă a suprafeței de pedeapsă constituind o comandă pentru orice jucător: șut la gol;
14) Combinarea marcajului individual cu apărarea pe zonă;
15) Menținerea ritmului de joc, care să fie schimbat oricînd ne impune momentul tactic.

Putem afirma că în sistemul cu patru fundași toate aceste principii trebuie valorificate și mai mult decît în cel cu trei fundași, ele contribuind cu o maximă eficacitate la afirmarea măiestriei sportive a fiecărui jucător, luat în parte, ca și la realizarea jocului colectiv și constructiv al întregii echipe, condiție indispensabilă pentru buna aplicare a acestei formule progresiste.

Echipe romînești peste hotare

De cîteva zile se află în R.A.U. echipa de fotbal Progresul București. Jucătorii noștri vor susține aici trei meciuri după următorul program: miercuri 19 cu selecționata orașului Damietta, vineri 21 cu F. C. Național (campioana R.A.U.) la Cairo și sîmbătă 23 cu reprezentativa R.A.U. în localitatea Damanurh.

În R.A.U. sezonul fotbalistic s-a deschis în ziua de 15 februarie cu partida internațională care a opus echipei Zamaalita (vicecampioana R.A.U.) pe selecționata olimpică a R. D. Germane. Întîlnirea a luat sfîrșit cu un rezultat de egalitate: 4—4.

Din R.A.U. fotbaliștii de la Progresul vor pleca în Kuweit, unde vor susține două partide în zilele de 26 și 28 februarie.

În turneul pe care îl întreprinde în R. P. Bulgaria, echipa Dinamo Pitești a susținut pînă în prezent două jocuri. Vineri ea s-a întîlnit cu o echipă de categorie B din orașul Tolbuhin pe care a întrecut-o cu 1—0, prin punctul înscris de Constantinescu. Ieri, Dinamo Pitești a evoluat la Varna unde a întîlnit echipa de categorie A Cerno More, cu care a terminat la egalitate: 1—1. Punctul dinamoviștilor a fost înscris de C. Ionescu.

★

Reprezentativa de juniori a R. P. Romîne susține în cursul acestei săptămîni două meciuri: unul miercuri la Atena în compania echipei A.E.K. și altul duminică în R. P. Bulgaria, la Pazargic unde vor întîlni selecționata de juniori a R. P. Bulgaria.

JOCURI DE VERIFICARE

CRIȘUL — FLAMURA ROȘIE 1—0 (0—0)

Meciul dintre Crișul și Flamura roșie Oradea, disputat duminică dimineață pe stadionul Tineretului a satisfăcut. S-a jucat în viteză, cu combinații reușite. Execuțiile tehnice au fost însă îngreuiate de stratul gros de zăpadă care acoperea terenul de joc.

Donciu a fost singurul atacant al Crișului care a „încercat" în prima repriză poarta adversă. După pauză, jucătorii de la Crișul, acționează mai insistent în atac și în final înscriu singurul punct al partidei prin Bacoș, care reia mingea cu capul, în plasă.

S-au remarcat: Vlad, Donciu, Solomon, Georgescu (Crișul), Szatmary, Arnoțchi și Dulgheru (Flamura roșie). **(I. Ghișa și I. Oprea-coresp.).**

FARUL — METALUL BUCUREȘTI 1—0 (0—0)

În cadrul programului de pregătire, Farul și Metalul București s-au întîlnit duminică la Constanța într-un meci amical. Partida nu s-a ridicat la un nivel satisfăcător, atît din cauza stării terenului, cît și din pricina orientării greșite a jucătorilor ambelor echipe care au ținut prea mult balonul. Totuși, întîlnirea a fost utilă pentru ambele formații, întrucît a dat antrenorilor posibilitatea să tragă anumite concluzii. Unicul gol al partidei a fost înscris în min. 60. **(Gelu Ruscanu-coresp. reg.).**

MUREȘUL TG. MUREȘ — C.S.M. CLUJ 4—0 (1—0)

Invingătorii au dovedit o bună pregătire fizică. C.S.M. a combinat frumos însă acțiunile ofensive s-au oprit în fața liniei de 16 m a echipei adverse. **(Ioan Păuș-coresp. reg.).**

JOI PE TERENUL TIMPURI NOI

Terenul Timpuri Noi din calea Dudești găzduiește joi, de la ora 15,30, o întîlnire cu caracter de verificare. Petrolul Ploiești va avea ca partener de antrenament echipa bucureșteană Bumbacul care activează în campionatul orășenesc, seria I.

Cinci minute cu antrenorul Toma

Duminică dimineața, pe terenul Ghencea. Ca la orice meci de antrenament, pe „tușă" stau nelipsiții... fotoreporteri și antrenorii echipelor. Printre ei remarc, o figură cunoscută. Pe fostul internațional Toma, actualmente antrenor la Unirea Răcari. Într-un caiet, face notițe despre jocul elevilor lui, care nu-i tot timpul la același nivel. De aceea, deseori intervine:

— *Duță, pasează imediat!* sfătuiește pe unul dintre fundași.

Mă apropii. Discuția se înfiripă repede.

— De cînd ai preluat conducerea echipei?

— *De o lună. Mai precis, de la 15 ianuarie.*

— Ce perspective are echipa?

— *Pentru actualul campionat, rămînerea în categoria C. Pentru viitor... cu altă ocazie.*

— Cum va realiza echipa acest obiectiv?

— *Practicînd un joc frumos, constructiv, cu acțiuni ofensive inițiate chiar de apărători. Într-un cuvînt — joc de calitate bună.*

— Cu disciplina cum stați?

— *Unii jucători, Jangu, Negrea și Ioniță nu respectau programul de antrenament...*

— Dar în prezent?

— *Toți participă la cele trei antrenamente săptămînale și muncesc cu multă dragoste pentru ca returul să ne găsească cît mai bine pregătiți.*

— Cum de-ați avut... curaj să întîlniți un partener atît de puternic?

— *Vreau ca băieții, majoritatea foarte talentați, întîlnind adversari buni, să capete încredere în forțele proprii și, totodată, să aibă ce învăța. Și în partidele pe care le vom susține pînă la începutul campionatului vom avea ca parteneri echipe puternice. Dinamo București, Metalul Tîrgoviște, Poiana Cîmpina — iată doar cîteva dintre ele.*

În încheiere, i-am dorit succes. Viitoarea întîlnire cu Toma n-am fixat-o. Dar vom fi prezenți la unul din primele meciuri oficiale ale echipei pe care o antrenează.

POMPILIU VINTILĂ

TOT PREGATIRILE... *văzute de NEAGU RĂDULESCU*

Din nou la Rapid tirul înaintării a fost pe lîngă poartă.

La Tîrgoviște, în meciul cu Metalul, Frățilă (Dinamo) a înscris patru goluri, toate realizate din faze frumoase, care au plăcut spectatorilor.

Deși are numai 18 ani, se zice că jucătorul Jamaischi suferă de... tensiune.

Pe stadionul Giulești, în tribune, peluze, vestiare, pe scări, în sală, multă murdărie.

La meciul Steaua—Unirea Răcari, au existat la casă un stoc redus de bilete, pentru care s-a dat o adevărată „bătălie". Ceilalți spectatori au intrat apoi... gratis și... fără înghesuială.

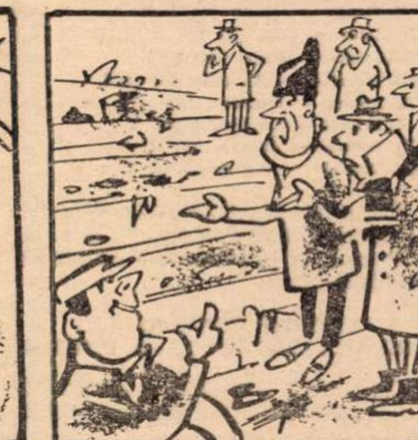
— Ți-am spus eu! Graba strică treaba. Din nou am încălțat ghetele invers: stînga pe dreptul și dreapta pe stîngul!

— Bravo, Frățilă! Să înscrii așa și în campionat!

— Papa, fugi mai domol că se urcă tensiunea!

— Poftim! Nici nu ai unde să te așezi de atîta murdărie!
— Nu vă impacientați! S-a anunțat ninsoare și va acoperi totul!

— Cum, tovarășe casier, noi am plătit și alții intră gratis?
— Cine v-a pus să veniți primii?